

Universiteit Utrecht

VERDIEPINGSPAKKET

Historische muzikwetenschap

INHOUD

- 3 Wat is een verdiepingspakket?
- 4 Voor wie is het verdiepingspakket Historische muzikwetenschap bedoeld?
- 4 Met wat voor soort vraagstukken ga je aan de slag?
- 5 Met welke concepten en theorieën maak je kennis?
- 5 Welke boeken ga je lezen?
- 6 Met welke methodes leer je werken?
- 6 Op wat voor manier kom je in aanraking met de beroepspraktijk?
- 7 Uit welke vakken bestaat het verdiepingspakket?
- 8 Wat kun je na afronding van dit pakket?
- 9 Wat komt er niet aan bod?
- 9 Hoe haal je zelf nog meer uit je verdiepingspakket?
- 9 Meer informatie?

Foto omslag: Pierre Boulez dirigeert het Ensemble intercontemporain;

Foto: A. Warme-Janville

WAT IS EEN VERDIEPINGSPAKKET?

Aan het einde van het eerste jaar, waarin je veel basiskennis hebt verworven op het gebied van de muziekwetenschap, kies je een verdiepingspakket. Je kunt kiezen uit twee verschillende pakketten die elk een eigen onderzoeksrichting binnen het vakgebied vertegenwoordigen:

- Historische muziekwetenschap
- Muziek en media

Beide pakketten bestaan uit vier samenhangende cursussen die stap voor stap leiden tot verbreding en vooral verdieping van je kennis op het gebied van de onderzoeksrichting. Het pakket dat je kiest leidt uiteindelijk naar het BA-Eindwerkstuk waarin je optimaal kunt laten zien wat je in deze verdiepende fase van je opleiding hebt geleerd.

Je volgt de cursussen uit het verdiepingspakket in het tweede jaar van je opleiding en je moet ten minste één verdiepingspakket compleet afronden binnen je major. Het is niet toegestaan om je eigen pakket samen te stellen uit de acht verdiepende cursussen. Mocht je het moeilijk vinden om een keus te maken, omdat zowel cursussen uit het ene als uit het andere pakket je aanspreken, bedenk dan dat je altijd cursussen uit het niet-gekozen pakket in je vrije profileringsruimte mag opnemen. En voor degenen die de keus liever niet maken: je kunt het tweede verdiepingspakket ook in zijn geheel volgen en op die wijze voldoen aan de eisen van het profileringspakket dat je in je programma moet opnemen (zie de Onderwijs- en Examenregeling). Voor een precieze studieplanning kun je altijd contact opnemen met je tutor of de studieadviseur.

Hieronder kun je lezen uit welke cursussen het pakket Historische muziekwetenschap bestaat en welke onderwerpen en onderzoeksvragen in dat programma aan de orde komen.

VOOR WIE IS HET VERDIEPINGSPAKKET HISTORISCHE MUZIEKWETENSCHAP BEDOELD?

Of we ernaar luisteren, het zelf maken of erover spreken – muziek is tot in de diepste vezels van onze dagelijkse belevingswereld doordrongen. Dit verdiepingspakket is bedoeld voor diegenen die willen weten hoe bepaalde muziek ‘werkt’ en zich heeft ontwikkeld, wat muziek in de breedste zin van het woord betekent voor mensen in heden en verleden en wat onze ideeën en veronderstellingen over muziek zeggen over ons. Ambieer je een carrière als onderzoeker, journalist, manager, programmeur of promotor van de muziek waarmee jij affiniteit hebt, dan is dit het verdiepingspakket dat je daarop voorbereidt.

MET WAT VOOR SOORT VRAAGSTUKKEN GA JE AAN DE SLAG?

Het verdiepingspakket stelt vragen aan de orde met betrekking tot de historiografie, analyse en context van westerse muziektradities. Mogelijke vragen die aan bod komen zijn: Hoe verhouden ideeën over sociale status zich tot schriftelijke en mondelinge muziektradities? Op welke wijzen heeft de veertiende-eeuwse *ars nova* bijgedragen aan de ontwikkeling van het notatiesysteem en dus het concept van ‘muziek’ zoals we dat vandaag de dag kennen? Hoe verrijkten componisten na Haydn en Mozart het muzikaal palet aan uitdrukkingmogelijkheden? Hoe verhoudt het vroegromantische pleidooi om muziek op te vatten als een taalvrije kunst zich tot de gelijktijdig veelvuldige pogingen om buitenmuzikale betekenis(sen) aan instrumentale muziek toe te kennen? Hoe is de muzikale infrastructuur van operahuizen, concertgebouwen, poppodia en conservatoria tot stand gekomen en hoe beïnvloeden zij de hedendaagse (Nederlandse) muziekcultuur? Waar komt de drang tot canonvorming vandaan? Hoe heeft het Nederlandse naoorlogse cultuurbeleid ten aanzien van muziek zich ontwikkeld? Hoe luisterden mensen in het verleden en op verschillende locaties naar muziek? Wat zijn de voordelen van, of bezwaren tegen, het bestuderen van muziek in een nationale context? Wat is de rol van muziekanalyse in populaire muziekstudies en in genderstudies? Hoe werkt het in de negentiende eeuw ontstane

spanningsveld tussen populaire en kunstmuziek door in onze tijd?

MET WELKE CONCEPTEN EN THEORIEËN MAAK JE KENNIS?

Het pakket beoogt muziek te begrijpen als een medium en een activiteit waarmee mensen betekenis geven aan de wereld om zich heen. Je zult kennismaken met theorievorming over wat een traditie en erfgoed is. Het zal blijken dat wat vaak wordt voorgesteld als een ononderbroken lijn van (nationale) overlevering feitelijk een recente 'uitvinding' is waarmee sinds de laat-achttiende eeuw de steeds machtiger wordende burgerij zich wenste te onderscheiden van de kosmopolitisch ingestelde aristocratie. Het is ook in deze tijd dat in de Duitstalige gebieden de instrumentale muziek de kunststatus verwerft die ze daarvoor nooit heeft genoten en een proces van muziekgeschiedschrijving en canonvorming in gang wordt gezet dat tot op de dag van vandaag doorwerkt in de programmering van onze orkesten, operagezelschappen en omroepen. Je zult tevens zien hoe revoluties in de medialisering van muziek (notatie, drukkunst, klavieruittreksels, grammofoon, radio) de noties van 'serieuze' en 'populaire' muziek voedden, en hoe de culturele revolutie van de jaren zestig en de digitale revolutie van de jaren negentig hebben bijgedragen aan de overbrugging van de kloof tussen deze noties. Daarnaast schenkt het pakket volop aandacht aan de wijzen waarop je muziek kunt analyseren en duiden (hermeneutiek).

WELKE BOEKEN GA JE LEZEN?

In de cursus 'Music Analysis' lees je niet alleen het werk van vooraanstaande experts op het gebied van de analyse van kunstmuziek van 1750 tot nu, maar maak je ook kennis met de debatten over de rol van muziekanalyse in de literatuur over populaire muziek en in genderstudies.

In 'Modern Music' lees je onder meer teksten van Richard Taruskin waarin wordt ingegaan op muziekhistoriografie, in het bijzonder op de vraag wat het schrijven van een muziekgeschiedenis precies behelst. Daarnaast lees

je ook uit het werk van Lydia Goehr, die zich concentreert op de vraag hoe sinds Beethoven wordt gedacht over het componeren en uitvoeren van muziekwerken. Meer over uitvoeringspraktijk, improvisatie en luisterervaring lees je in stukken van Nicholas Cook.

In de cursus 'Muziek van hof en stad' lees je wetenschappelijke publicaties op het gebied van laatmiddeleeuwse en renaissancemuziek, bijvoorbeeld Alejandro Planchart, "The Origins and Early History of L'homme armé" (2003) en Richard Taruskin, "The authenticity movement can become a positivistic purgatory, literalistic and dehumanizing" (1984).

In de cursus 'Nederlandse muziekcultuur' wordt het hedendaagse muzieklandschap in Nederland bestudeerd, waarbij concepten zoals infrastructuur, erfgoed, nationalisme en cultuur kritisch bevraagd worden. De ontwikkeling van dit landschap wordt bekeken vanuit activiteiten van creatie, reproductie, en archivering en geplaatst binnen internationale, nationale en lokale ontwikkelingen.

MET WELKE METHODES LEER JE WERKEN?

Eenzijds zul je leren hoe je op een wetenschappelijk verantwoorde manier kunt proberen te reconstrueren hoe bepaalde muziek in de tijd van haar ontstaan werd begrepen en beleefd – in technische, esthetische of ideologische zin. Daarbij word je vertrouwd gemaakt met de problematiek rondom het interpreteren van mondelinge en schriftelijke primaire bronnen. Anderzijds worden je verschillende methodes aangereikt waarmee je kunt reflecteren op de mogelijke betekenissen van muziek uit het verleden voor hedendaagse luisteraars.

OP WAT VOOR MANIER KOM JE IN AANRAKING MET DE BEROEPSPRAKTIJK?

De opdrachten in het verdiepingspakket zijn gericht op de verwerving van vaardigheden die in de beroepspraktijk van je worden verwacht, waaronder wetenschappelijk onderzoek verrichten, organiseren, analyseren, programma's samenstellen, schrijven, presenteren en discussiëren. In de cursus 'Nederlandse muziekcultuur' ontwikkelen de studenten een podcast waarin een muzikaal fenomeen uit Nederland

gesitueerd wordt binnen het Nederlandse muziklandschap. Deze vaardigheden kun je vervolgens in de praktijk brengen gedurende een stage. De meeste van je docenten hebben een uitgebreid netwerk in de Nederlandse en internationale muziekwereld en zullen je graag adviseren over mogelijke stageplekken. Kijk voor relevante vacatures ook geregeld de facultaire stagebank na. .

UIT WELKE VAKKEN BESTAAT HET VERDIEPINGSPAKKET?

In de cursus 'Music analysis' bouw je voort op de muziekanalytische vaardigheden die je in de basispakketten hebt opgedaan en ontdek je op welke wijzen componisten de muzikale taal hebben doorontwikkeld of nieuwe wegen zijn ingeslagen. De cursus is er enerzijds op gericht om te leren gaan met analyses van muziekwerken (of delen daarvan) zoals die in de academische muziekhistorische literatuur voorkomen. Het zelfstandig analyseren van kleinere of grotere werken uit verschillende tijdvakken maakt geen onderdeel uit van het onderwijs, maar het kritisch beschouwen van delen van composities aan de hand van opgegeven literatuur wel.

In de cursus 'Modern Music ' ligt het accent niet zozeer op theoretisch-analytische casestudies van twintigste-eeuwse muziek, als wel op het bestuderen van muziek door de lens van verschillende kunstbewegingen die het cultureel landschap van deze eeuwen vanuit transnationaal en transhistorisch opzicht bepaald hebben. Studenten onderzoeken en beschrijven in een eigen casestudie hoe muzikale creativiteit beïnvloed is door de historische en sociale context waarin die creativiteit tot stand kwam.

In de cursus 'Muziek van hof en stad' verdiep je je in een aantal casestudies, waaronder de *Roman de Fauvel*, een van de meest intrigerende manuscripten uit de late middeleeuwen, waarin achter de cryptisch aandoende poëzie en complexe muziek een scherpe politieke satire blijkt schuil te gaan. Een andere casestudie behandelt Barcelona in de zestiende eeuw, en laat zien hoe primaire bronnen over het geluid van straatmuziek, kerkklokken en religieuze processies door de stad kunnen

worden geïnterpreteerd in relatie met de historische en sociale context.

Met het oog op het toekomstige werkveld waarin de meesten van jullie terecht zullen komen, staat in de cursus 'Nederlandse muziekcultuur' het Nederlandse muziekleven in al haar diversiteit centraal. Dit is de laatste cursus van het verdiepingspakket. Je zult ontdekken welke rol activiteiten zoals creatie, reproductie en archivering hebben in de vorming van het muzieklandschap in Nederland en hoe deze dit landschap situeren in internationale, nationale, en lokale contexten.

Pagina uit de *Roman de Fauvel* (Parijs, Bibliothèque nationale, f. fr. 146)

WAT KUN JE NA AFRONDING VAN DIT PAKKET?

Het verdiepingspakket geeft een basis waarop je – mits je aan de

facultaire ingangseisen voldoet – verder kunt bouwen in zowel de éénjarige master Applied Musicology als in de tweejarige researchmaster Musicology. Mastercursussen zoals 'Musical Encounters and Confrontations: Postcolonial Perspectives on Music, 1600-Present', 'Singing of Heaven and Earth' en 'Cultural Institutions' geven de mogelijkheid tot specialisatie of verbreding van de kennis die je hebt opgedaan in cursussen als 'Modern Music', 'Muziek van hof en stad' en 'Nederlandse muziekcultuur'. Ook de kennis van theorieën en methodes die je in een cursus als 'Nederlandse muziekcultuur' hebt opgedaan kan van pas komen in mastercursussen die gericht zijn op meer cultureel onderzoek, zoals 'Musical Encounters', 'Cultural Institutions' en 'Digital Music Cultures'.

Met de kennis en vaardigheden die je in het verdiepingspakket Historische muziekwetenschap opdoet, kun je je via de research master 'Musicology'

verder bekwamen in muziekwetenschappelijk onderzoek of kun je aan de slag bij instellingen en organisaties in de media- en cultuursector die behoefte hebben aan muziekhistorische expertise (bijvoorbeeld de Organisatie Oude Muziek, NPO radio 4, Klara radio in België). In combinatie met de master Applied Musicology bereidt het pakket je tevens voor op een consulterende, management-, of marketingfunctie binnen de media- en cultuursector. Omdat je veel leert over muziek uit verschillende tijdvakken, bereidt dit pakket je ook voor op het werkveld van redacteur bij allerhande muziekinstellingen (alumni van deze verdiepingspakket werken nu bijvoorbeeld bij NPO radio 4 en Classic FM).

WAT KOMT ER NIET AAN BOD?

Het verdiepingspakket is sterk interdisciplinair van karakter. Zo zal in de colleges geregeld naar sociologische theorieën worden verwezen om de relatie tussen muziek/cultuur en samenleving inzichtelijk te maken. Dit betekent echter niet dat je in het pakket leert om kwantitatief sociologisch onderzoek te doen.

HOE HAAL JE ZELF NOG MEER UIT JE VERDIEPINGSPAKKET?

Voor een goed begrip van de stof is het van essentieel belang dat je je niet beperkt tot het beluisteren van de muziek die in de colleges wordt besproken. Als een bepaalde thematiek je bijzonder aanspreekt, ga dan op zoek naar meer literatuur hierover. Wellicht brengt deze aanvullende informatie je een potentieel onderwerp voor je eindwerkstuk.

MEER INFORMATIE?

Wil je meer weten over het verdiepingspakket Historische muziekwetenschap? Neem dan contact op met dr. Ruxandra Marinescu (r.c.i.marinescu@uu.nl).